

1991/92

עגבניות

סקירה כללית

יורם צביאלי - שה"מ - לשכת הדרכה נגב

אזור הערבה הינו בעל פוטנציאל גבוה לגידול עגבניות לשוק המקומי ולייצוא בשטח פתוח ובבתי צמיחה.

גידול העגבניות בשטח פתוח הינו גידול מסורתי בערבה. בהיותו "גידול מכסה", היקף שטחיו יציב וכולל כ - 2100 דונם מהערבה הדרומית ועד כיכר סדום. בעונה זו הורחב היקף השטח בזן 5656 לזן עיקרי על חשבון הזן 837. חלה ירידה בשטחי הזן המאוחר "דקלה" 4127. נראה כי ירידה זו תימשך בגלל נזקי הקרה החוזרים מידי שנה לזן זה.

בענף עגבניות הצ'רי חל השנה גידול של כמעט פי 4 לעומת שנה שעברה. היקף הגידול הגיע ל - 245 דונם מהזן ב"ר 124, כמעט כולו בשטח פתוח, אצל 27 מגדלים. על אף פגעי מזג האויר יוצאו השנה כ - 1000 טון ונפדו מחירים טובים. נראה כי תמשך מגמת הגידול במוצר זה בעיקר בשטח פתוח וגם בבתי רשת ובתי צמיחה.

בעונת 1991/92 קטן היקף שטחי הגידול של העגבניות בבתי צמיחה בערבה מ - 243 דונם בעונת 1990/91 ל - 141 דונם, אצל 45 מגדלים. הסיבות העיקריות לירידה בהיקף גידול בערבה : הירידה הנמשכת בתמורה מייצוא ומספר ימי העבודה הרב, הנדרש לדונם בענף זה. מקבית החממות נסגרו העונה ברשתות נגד חרקים, לקח מכת הווירוס של העונה הקודמת. בכך נחסך שימוש רב בחומרי הדברה ובימי עבודה. חידוש נוסף שהוכנס אצל חלק מהמגדלים: שימוש בדבורי הבר (בומבוס) לניעור פרחים והפרייה, חידוש הנראה מבטיח מבחינת התוצאות בשטח ומבחינת החסכון בכח אדם.

(כ-25% ימי העבודה, כ-30 יום לדונם, מוקדשים בד"כ לניעור תפרחות).
 בלט השנה גידול רבוי הזנים הנסיוניים, אם כי הזנים המובילים לא השתנו :

<u>הזנים</u>	<u>144</u>	<u>121</u>	<u>175</u>	<u>190</u>	<u>191</u>	<u>אחרים *</u>
<u>אחוז מהשטח</u>	60	11	9	4	6	10

* אחרים - 111, 186, 189, זני צ'רי.

מזג האויר הקשה שפקד בחורף, לא פסח גם על הערבה. טמפרטורות נמוכות מהרגיל, 4 גלי קרה וימי עננות מרובים, גרמו להאטת הגידול, לדחיית ההבשלה בקטיפי ינואר-פברואר ולפגעי איכות רבים.
 סה"כ שווקו העונה לייצוא מהערבה כ - 720 טון עגבניות חממה, במחיר פו"ב של כ - \$ 1100 /טון.

ברור כי לא מוצה פוטנציאל הייצוא של גידול זה אצל המגדלים בערבה השנה.

סיכום המחקרים והנסיונות

כמידי שנה, נערכו מבחנים ותצפיות בזנים חדשים בשטח פתוח בבתי צמיחה, אותרו זנים פרי טיפוח הפקולטה לחקלאות ומינהל המחקר, זנים בעלי פוטנציאל יבול רב ופרי גדול ואיכותי לייצוא ולשוק המקומי.

עבודות אלו מתוכננות להמשך גם בעונה הבאה.

בעונה זו נמשכה עבודת מטפחי העגבניות בתחנת הנסיונות בערבה, לברירת זני שטח פתוח העמידים או הסובלניים לגורמי המחלות רקבון הכתר (פוזריום קראו-רוט) הנגרמות ע"י פטרית קרקע.

מחלה זו מופיעה ופוגעת מידי שנה בשטחי העגבניות בערבה ובמיוחד בכיכר-סדום.

לאחרונה דווח על הימצאותה גם באזורים צפוניים בארץ. בעבודות שבוצעו ע"י שתי קבוצות הטיפוח, נמצאו מכלואים בעלי רמות שונות של עמדיות. הטיפול הנהוג היום בהכנת השטחים למניעת מחלות קרקע, כמו רקבון הכתר בגידול העגבניות, הינו חיטוי במתיל ברומיד. במסגרת פרויקט "ערבה נקייה", הצורך והרצון להפחית השימוש בחומרי הדברה, נבדקה בהצלחה ע"י המחלקה ליישום חומרי הדברה במינהל המחקר החקלאי והמחלקה למחלות צמחים בפקולטה לחקלאות, האפשרות למתן מינון מופחת של מתיל ברומיד לקרקע, תוך שימוש בפלסטיק משופר ושילוב חיטוי סולרי.